

Sed quo tandem nomine censébuntur, eius generis horologia; quæ in occluso cubiculo, aut alio simili parato loco, delineata; tenui foramine, excipiunt insinuante se radius Solis, qui horas; ipse per se, quas efficit demonstrat: hæc certè non sciatherica sunt, vt est euident, sed potius Acti-therica: licet autem à veteribus, nomen minime acceperint; longe tamen elegantissima sunt, & pro loci opportunitate commodissima.

Sunt etiam præter hæc, alia Horologia Solaria, quibus in prædicta communi diuisione, pars nulla esse potest; ea videlicet, quæ in superficiebus nõ planis, sed vel concauis, vel conuexis; tum Cylindricis, tum Conicis, tum Sphæricis; alijsque similibus; siue regularibus siue irregularibus delineatur: cū enim huiusmodi horologia, nequaquam plana sunt; prædictis illis Sphære circulis parallela esse nequeunt; nec cōsequenter eo titulo nomē ab illis accipere: quare superest, vt huiusmodi horologijs nomina coaptētur secundū propriam cuiusque figuram; ita vt Conicum vocetur horologium, quod in superficie conica delineatum fuerit; Sphæricum quod in Sphærica, Cylindricum quod in Cylindrica. Concauum quod in Concaua; &c. Quod si quando contigat superficiem aliquam ita esse comparatam, siue à casu, siue ex arte, ad horologium depingendum; vt ea sit partim plana, partim concaua, partim conuexa, partim Sphærica, partim Cylindrica, partim conica, partim regularis, partim irregularis: tunc quidem horologio nomen faciat quilibet, vt maluerit; vel ab ipsa tam multiplici varietate facierum; vel à totius molis, siue operis symmetria, in quam tot & tam variæ formæ coiuerint; vt nauigij, propugnaculi, carchesij, columnæ, floris &c.

Nunc tandem venio ad eximia illa, noui operis horologia, quæ nostra hæc ætas ingeniosior, & Horographiam edocta nobiliorem; adinuenit: paucisque aperio, quid illa sibi proprium, & peculiare habeant; quo à communibus horologijs distinguantur: quod vt expeditius, & clariùs perficiam: propono nouam generalem horologiorum diuisionem, quam ex ijsdem principijs eruo, ex quibus, mox deducturus sum vniuersa, id est veteris, ac nouæ horographiæ theoriam facillimam: nimirum ex principijs Perspectiuæ. Ipsam autem diuisionem facio trimembrem; propter celeberrimas tres Perspectiuæ partes, videlicet Opticem. Catoptricen, Dioptricen; quarum nunc ope tria nobis horologiorum genera, iuxta tres Perspectiuæ nominatissimos radios commendantur. Cum enim veteres, solummodo radius directum Solis; vel eius vmbra similiter directè incidentem, indicandis horis adhibuerint: nos modo Reflexum ac Refractum etiam adhibemus; vnde & pro triplici diuerso Indicis genere, triplex vniuersaliter horologiorum genus distinguo, ponoque primò, horologia, quæ directum habent indicem; siue radius ille sit, siue vmbra: & si, quidem, vmbra index fuerit; Sciatherica horologia vulgò vocantur: si vero radius; iam supra vocaui Acti-therica: sed nunc vno vocabulo vtraque comprehendamus, & communi si placet nomine vocemus Optica, propter